

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В АСПЕКТІ ІМАНЕНТНИХ ФУНКЦІЙ

В умовах ринкового економічного середовища, пріоритетними важелями фінансової політики держави виступають податки.

Податок на доходи фізичних осіб слід розглядати як важливий елементом податкової системи з огляду на іманентні йому бюджетоформуючі властивості та характерні риси потужного інструменту реалізації пріоритетних програм соціально-економічного розвитку держави шляхом регулювання рівня доходів фізичних осіб.

Сутність та призначення податку на доходи фізичних осіб доцільно розглядати через функціональну призму.

Податок, виступаючи формою перерозподільних відносин між державою і суб'єктами господарювання, виконує властиві йому функції. Під функцією податку розуміється реалізація іманентних йому властивостей в дії.

Питання щодо функцій податку досить дискусійне, адже економістами виділяється ряд функцій, а саме: фіскальна, регулююча, соціальна, розподільча, стимулююча, дестимулююча, контрольна [1,2,3].

Однак, переважна більшість науковців як основоположні виділяють лише дві функції – фіскальну та регулюючу, що є цілком логічним. Стосовно тези щодо інших функцій податку – погляди різняться.

Одноставно та беззаперечно науковці виділяють фіскальну функцію, яка передбачає вилучення частини доходу фізичної особи-платника податку з метою формування матеріальної основи для реалізації державою своїх функцій.

Виокремлення стимулюючої та стримуючої функцій вбачається недоречним, натомість досить логічно розглядати стимулювання та дестимулювання як форму прояву регулюючої функції. Аналогічний підхід слід застосовувати стосовно тези щодо соціальної функції, адже соціальні ефекти податку виступають результатом податкового регулювання, які по суті також є проявами регулюючої функції.

Деякі науковці асоціюють розподільчу функцію з соціальною або виділяють розподільничо-соціальну функцію, суть якої вбачають в перерозподілі суспільних доходів між різними категоріями населення за принципом соціальної справедливості [3].

Цілком погоджуючись з думкою Іванова Ю. Б, який вбачає дещо штучним та необґрунтованим виокремлення розподільчої функції податку. Безперечно, податки тісно пов'язані з процесами перерозподілу ВВП між платниками податків і державою, однак в даному контексті слід розмежувати ланки фінансової системи та зацентувати увагу на тому, що акумуляція коштів до бюджету здійснюється безпосередньо через виконання податком фіскальної функції в рамках податкової системи, а от розподіл цих коштів між бюджетами різних рівнів відбувається вже через бюджетну систему [4].

Досить часто в економічній літературі зустрічається теза щодо контрольної функції податків, в якій вбачають важіль державного контролю через грошову оцінку податків. Такі судження щодо функціональних властивостей податку не корелюють з його економічною природою та призначенням, а більшою мірою стосуються сфери податкового контролю як складової державного фінансового контролю.

Отже, усталені погляди стосовно спектру функціональних властивостей податку на доходи фізичних осіб дещо розмиті та потребують детального вивчення і структурування.

Спираючись на цілком обґрунтовані переконання переважної більшості науковців, вважаємо за доцільне виокремити дві фундаментальні функції – фіскальну і регулюючу з

властивими їм формами прояву. Функціональна реалізація податку на доходи фізичних осіб в частині фіску однозначна, а от регулююча функція багатогранна та проявляється в стимулюючій, стримуючій та компенсаційній формі.

Регулююча функція податку в частині стимулюючого та стримуючого впливу реалізується через диференціацію умов оподаткування.

Компенсаційна форма прояву регулюючої функції реалізується під впливом податкових інструментів на рівень чистого доходу фізичних осіб-платників податків.

Слід зауважити, що реалізація фіскальної та регулюючої функцій зазвичай має альтернативний характер, це перш за все пов'язано з тим, що результатом їх реалізації є обернено пропорційні ефекти. Таким чином соціально-економічна природа податку на доходи фізичних осіб в частині функціональних властивостей наділена внутрішньою протилежністю конкуруючих цілей.

Напрямок подальших досліджень виступає детальне вивчення і структурування взаємозв'язків функціональних властивостей податку на доходи фізичних осіб з іманентними ефектами.

1. Захожай В. Б. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібн. / В. Б. Захожай, Я. В. Литвиненко, К. В. Захожай, Р. Я. Литвиненко; [Під заг. ред. В. Б. Захожая та Я. В. Литвиненка. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

2. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: Навчальний посібник. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Київ: Ліра-К, 2013. – 604 с.

3. Лютий І. О. Податки на споживання в економіці України / І. О. Лютий, А. Б. Дрига, М. О. Петренко. – К. : Знання, 2005. – 336 с.

4. Іванов Ю. Б. Регулятивний потенціал податкової системи України. Монографія / За заг. ред. докт. екон. наук, професора Ю. Б. Іванова. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 400 с.

Іванов А.М.

к.е.н., доц.

Одеський національний морський університет

ПРОБЛЕМИ ЯХТОВОГО ТУРИЗМУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА МИКОЛАЇВ)

12 серпня 1887 року в м. Миколаїв був створений перший в Україні яхт-клуб, який з часу заснування до кінця 80-х років 20 століття стрімко розвивався [1] (збільшувалося кількість яхт, проводились змагання на першість СРСР з вітрильного спорту, здійснювалося навколосвітня подорож, збільшувалися площі марини, здійснювалися подорожі до цікавих туристичних об'єктів півдня України). Але на сьогоднішній день функціонування закладу та яхтового туризму в місті Миколаїв під загрозою існування. Головні проблеми, які мають місце у яхтовому туризмі Миколаєва слід згрупувати до наступних:

- відсутність державних стандартів і норм щодо функціонування марин;
- недостатня інформаційна підтримка яхтового туризму як на рівні держави, так і на місцевому рівні;
- відсутність достатньої кількості інформаційних ресурсів для просування напрямку яхтового туризму на туристичних виставках та інших PR-заходів;
- застаріла інфраструктура, яка датується створенням ще в роки СРСР;
- забруднені, складні фарватери для проходу вітрильних суден;
- відсутність сучасних яхтових маршрутів. А ті, що існували реалізувати майже неможливо з причин відсутності швартов очних причалів та навігаційного забезпечення для безпечного точного руху;